

ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΖΩΗ

ΝΕΑ ΣΚΗΝΗ. Ἡ Λοκαντιέρα τοῦ Γολδόνη.— Β. ΘΕΑΤΡΟΝ: Ἡ νέα Κοικιή Ἐπιτροπή.

Μετὰ τὴν «Ἄλκηστιν» τοῦ Εὐριπίδου καὶ τὴν «Ἀγριόπαπιαν» τοῦ Ἴψεν, ἡ «Λοκαντιέρα» τοῦ Γολδόνη ἀπετέλεσε τὴν τρίτην ἐπιτυχίαν τῆς *Νέας Σκηνῆς*. Μόνον τὰ μεγάλα ἔργα δὲν φοβοῦνται τὸ γῆρας. Καὶ ἡ κωμωδία αὐτῆ τοῦ ΙΗ' αἰῶνος, ἐξελληνισθεῖσα ὑπὸ καλλιτέχνου μεταφραστοῦ καὶ διερμηνευθεῖσα ὑπὸ ἠθοποιῶν δεξιῶν, μᾶς ἔκαμε τὴν ἐντύπωσιν ἔργου νεοῦ, ζωντανοῦ, ποῦ ἐλέγαμεν ὅτι μόλις χθὲς ἐγράφη... Ὅποια ἀντίθεσις, παραδείγματος χάριν, πρὸς τὰς «Ὀδοὺς τοῦ Μαρτυρίου» καὶ τὰ «Μονζουὰ» τοῦ Β. Θεάτρου, ἔργα σχεδὸν χθεσινά, τὰ ὅποια ὅμως μᾶς ἐφάνησαν τόσον γηραλέα, ὡς νὰ τὰ ἐχώριζαν ἀπὸ ἡμᾶς αἰῶνες!

Ἡ «Λοκαντιέρα» εἶνε σοβαρὰ κωμωδία

χαρακτήρων. Τίποτε κοινὸν μὲ τὰς φάρσας τοῦ νέου θεάτρου, — καὶ μάλιστα τοῦ ἰδιοῦ μας, — αἱ ὅποια στηρίζονται εἰς μίαν παρεξήγησιν καὶ εἰς τὴν ἡλιθιότητα τῶν δρώντων προσώπων, ἢ ὅποια συνήθως εἶνε ἡ ἡλιθιότης τοῦ συγγραφέως... Τὸ κύριον πρόσωπον τῆς κωμωδίας τοῦ Γολδόνη, δηλαδὴ τὸ κατὰ τὸ κωμικὸν πρόσωπον, εἶνε ὁ ἱππότης Νερολίθαρος, ἀνὴρ μισογύνης, ἰσχυρίζομενος ὅτι οὐδεμίαν ἀσκοῦσιν ἐπ' αὐτοῦ ἐπίδρασιν τὰ θέλητρα τῶν γυναικῶν. Ἀλλὰ μία λοκαντιέρα, ἡ θελκτικὴ καὶ πονηρὰ Μιραντολίνα, ἀναλαμβάνει νὰ καταρτίῃ τὸν ἀθῆδην αὐτὸν ἰσχυρισμόν, καὶ νὰ πογυμνώσῃ τὸν ἱππότην τῆς λεοντῆς του. Πεισματωμένη ἀπὸ τὴν ψυχρὰν καὶ ὑβριστικὴν σχεδὸν συμπεριφορὰν τοῦ μι-

σογύνου, — αυτή, την οποίαν ὄλοι γύρω της λατρεύουν, ἀπὸ τῶν εὐγενῶν πελατῶν μέχρι τῶν ὑπηρετῶν τῆς λοκάντας της, — ἡ Μιραντολίνα ἀναπτύσσει ὅλην τὴν τέχνην καὶ ὅλην τὴν τὴν πονηρίαν διὰ τὴν ἐρωτευθῆ καὶ ὁ δὴθεν ἄτρωτος. καὶ ἀφ' οὗ, μετὰ πολλὰ ἐπεισόδια, τὸ κατορθῶν. ἀφοῦ ἀναφλέγεται ἀπὸ ἔρωτα, θερμότερον κάθε ἄλλου, καὶ ὁ Ἰππότης Νερολίθαρος, τότε ἐκείνη... ὑπανδρεύεται τὸν πρῶτον τῆς καμαριέρην, καθ' ἣν ὑπόσχεσιν εἶχε δώση εἰς τὸν μακαρίτην πατέρα της. Αὐτὴ ἡ ἀπογύμνωσις τοῦ Ἰππότου, αὐτὴ ἡ τελεία ἀποκάλυψις τῆς ἀδυναμίας, ἡ ὁποία ἐκρύπτετο ὑπὸ τὸν ψευδῆ θώρακά του, μόλις εὐρέθη ἡ λεπτὴ γυναικεῖα χεῖρ, ἡ ἱκανὴ νὰ τὸν συντρίψῃ. — εἶνε τὸ γνησίως κωμικὸν στοιχεῖον, τὸ ὁποῖον μᾶς κάμνει νὰ γελάσωμεν μετὰ τὴν φαιδρότητα καὶ συγχρόνως μετὰ τὴν μελαγχολίαν ἐκείνην, τὴν ὁποίαν μᾶς ἐμπνέει ἡ διακωμώδησις τῆς ἀνθρωπίνης ἀτελείας... Ἄλλ' ἐκτὸς τοῦ κυρίου, πόσοι ἄλλοι κωμικοὶ τύποι καὶ χαρακτήρες, πόσοι ὠραῖαι καὶ θαυμασίως ψυχολογημέναι σκηναί, πόσα ἐπεισόδια ἀστείωτα μετὰ τὸν θαυμάσιον ἐκείνον μαρκέζον Ταρλαπούπουλον, — τὸν ξεπεσμένον εὐγενῆ, τὸν πτωχὸν καὶ πονηρὸν ὡς ὁ διάβολος, τὸν δειλὸν καὶ καυχηματίαν, — καὶ μετὰ τὸν κόντε Ροδαυγίτην, τὸν πλούσιον καὶ ἑλευθέριον, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ τὴν ἀντίθεσιν, — καὶ μετὰ τὰς χαριτωμένας θεατρίνας, τὴν Ὁρτενσίαν καὶ τὴν Δηϊανείραν, αἱ ὁποῖαι παρουσιάζονται εἰς τὴν λοκάνταν ὡς κυραὶ εὐγενεῖς, καὶ ἐπαναλαμβάνουν τὰς τορνευτὰς φράσεις, τὰς ὁποίας ἔμαθαν εἰς τὸ θέατρον, — καὶ μετὰ τὸν ἐρωτευμένον καμαριέρην τῆς λοκάντας, καὶ μετὰ τὸν ἀστείωτατον ὑπηρετὴν τοῦ Νερολίθαρου, τὸν ὁποῖον, οὐχ ἦττον τοῦ κυρίου του, τραυματίζουν καὶ αὐτὸν τὰ θέλητρα τῆς Μιραντολίνας! Καὶ εἶνε ἡ κωμωδία ὅλη, ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους, φαιδρότης καὶ γέλως, ἐν ὑπέροχον μωσαϊκὸν ἀνθρωπίνων χαρακτήρων, ὑπὸ τὴν κωμικὴν τῶν ὄψιν, καταστρωμένον θαυμάσια καὶ μετακινουμένον ὡς ἐν καλειδοσκοπίῳ ἀπὸ τὴν μεγαλοφυῖαν τέλος πάντων τοῦ Γολδόνη, τοῦ Μολιέρου τῆς Ἰταλίας.

Ἡ «Λοκαντιέρα» ἐπαίχθη καὶ ἄλλοτε εἰς τὰς Ἀθήνας ἄλλ' ὅσοι τὴν εἶδαν πρὸ εἰκοσαετίας. φυσικὰ δὲν τὴν ἀνεγνώρισαν εἰς τὴν «Νέαν Σκηνήν». Τόσον διαφοροτικὴ ἦτο καὶ ἡ μετάφρασις καὶ ἡ σκηνοθεσία καὶ ἡ ὑπόκρισις, ὅλα μετὰ τὴν σφραγίδα ἐκείνην τῆς καλαισθησίας, τὴν ὁποίαν ἐπιθέτει ἡ «Νέα Σκηνή» εἰς

ὅ,τι παίζει, ἢ τοῦλάχιστον εἰς ὅ,τι ἔπαιξεν ὡς τόρα.

Ὁ κ. Ν. Ποριώτης ὁ μεταφραστὴς τῆς «Λοκαντιέρας», ἐφιλοτέχνησε τῶντι μίαν τῶν ὠραιότερων μεταφράσεων, αἱ ὁποῖαι ἠκούσθησαν ἀπὸ ἑλληνικῆς σκηνῆς. Τὸ μέτρον τῆς ἀξίας της ἠμπορεῖ νὰ δώσῃ αὐτὴ ἡ μετάφρασις τοῦ τίτλου, κατὰ τῆς ὁποίας δὲν ἔλειψαν αἱ ἀνόητοι διαμάρτυρα. Ἄλλὰ πῶς ἠθέλατε σὰς παρακαλοῦμεν, σοφολογιώτατοι, νὰ τὸν μεταφράσῃ; Ἡ Πανδοχεύς, ἡ Ξενοδόχος, ἢ ἡ Ξενοδόχα;.. Ἄλλὰ δὲν ἐννοεῖτε ὅτι τὰ δύο πρῶτα εἶνε ἀφορητῶς σχολαστικὰ καὶ ἐντελῶς ἀνέκφραστα, τὸ δὲ τρίτον — ἡ λαϊκὴ λέξις ἡ ὁποία κάτι ἐκφράζει, — δὲν ἀποδίδει ὅμως τὸν ἰδιαίτερον τύπον καὶ τὴν φυσιογνωμίαν μιᾶς ἰταλίδος Λοκαντιέρας; Βεβαίως, ἡ Λοκαντιέρα δὲν εἶνε ἑλληνικὴ λέξις· ἀλλ' εἶνε κάτι περισσότερον, εἶνε διεθνῆς. Διὰ τὸν ἴδιον λόγον δὲν μεταφράζει κανεὶς οὔτε τὸν Τσάρον, οὔτε τὸν Κάιζερ, οὔτε τὸν Πασᾶν, οὔτε τὸν Κατῆν, οὔτε τὴν Βιβαντιέραν. οὔτε τὸν Πάστορα. Λέξεις ἑλληνικαὶ ὑπάρχουν ἴσως δι' ὅλα, ὅλα ὅμως δὲν εἶνε δι' ἑλληνικὰς λέξεις, σοφολογιώτατοι! Ἄλλως τε τὸ ἀκατανόητον, τὸ ὁποῖον ἐπροβάλατε, δὲν ἰσχύει ἐδῶ διότι οἱ πατέρες μας ἀκόμη μετεχειρίζοντο τὴν λέξιν λοκάντα. Καὶ πολλοὶ μάλιστα ἤξευραν τὴν λέξιν, πρὶν γνωρίσουν τὸ πρᾶγμα. Ἀπόδειξις ὁ Ἀνατολίτης τῆς «Βαβυλωνίας»: «Λοκάντα λοκάντα λέανε, μὰ τί πρᾶγμα ἦτανε δὲν ἤξερα!..» Καὶ ἡ ἄλλη ἔμπνευσις τοῦ κ. Ποριώτη, νὰ κάμῃ τὸν κόντεν καὶ τὸν μαρκέζον νὰ ὀμιλοῦν ἑπτανησιακά, — διὰ τὴν διατηρήσῃ τὰς γλωσσικὰς ἀναλογίας τοῦ πρωτοτύπου, ὅπου τὰ πρόσωπα ὀμιλοῦν διάλεκτον, — μᾶς ἐφάνη πολὺ εὐτυχῆς. Ὅσοι δὲ ἐπαρξενεύθησαν καὶ διὰ τοῦτο, ἄς ἐνθυμηθοῦν, παρακαλοῦμεν, ὅτι ἓνας ἰταλὸς εὐγενῆς τοῦ ΙΗ' αἰῶνος καὶ ἓνας ἑπτανήσιος, μέχρι χθὲς ἀκόμη, δὲν διέφεραν τόσον πολὺ, καὶ κατὰ τὴν γλῶσσαν ἀκόμη... Τέλος, ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι κατηγοροῦσαν τὰς ἑλληνικοῦρες τῆς μετάφρασεως, — τί ἀντιφατικαὶ κατηγορίαι! — ὑποθέτω ὅτι θὰ εἶχον ὑπ' ὄψει τῶν τὰς εὐγενεῖς φράσεις τῆς Ὁρτενσίας καὶ τῆς Δηϊανείρας, ἀλλὰ θὰ ἐλησμόνησαν ἀπὸ τὴν βίαν τῶν ὅτι αἱ θελκτικαὶ αὐταὶ κόραι ἦσαν θεατρίνες, καὶ ὅτι ἀπεστήθιζαν περιόδους ἀπὸ τὰ δράματα ποῦ ἔπαιζαν. Τὸ βέβαιον εἶνε, ὅτι διὰ τὴν κρίσιν κανεὶς μίαν μετάφρασιν, ἐξερχομένην κάπως ἀπὸ τὸν κύκλον τῆς ρουτίνας, δὲν ἀρκεῖ νὰ

γνωρίζη ότι ὁ ρέπορτερ λέγεται... πευθὴν!

Ἡ σκηνοθεσία ἐπιμελεστάτη. Μὲ πλοῦτον, μὲ καλαισθησίαν καὶ μὲ ἀκριβειαν. Ὅλα, ἀπὸ τῆς διακοσμῆσεως τῶν τοίχων μέχρι τῶν ἐνδυμασιῶν, καὶ ἀπὸ τῶν ἐπίπλων μέχρι τοῦ παραμικροῦ σκεύους, σύμφωνα μὲ τὴν ἐποχὴν καὶ τὸν τόπον. Ἄρκει νὰ εἴπωμεν, ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ χρυσοῦν φιαλίδιον τοῦ Νερολίθου, τὸ ὁποῖον παίζει τόσον ρόλον, ἦτο μία ἀρχαιότης... φλωρεντιανή. Ἄλλ' εἰς τὰ θαύματα αὐτὰ τῆς σκηνοθεσίας, — θαύματα, ἀν λάβωμεν ὑπ' ὄψει τὴν ἀνεπάρκειαν τῶν μέσων ἐν γένει, — ἡ «Νέα Σκηνὴ» μᾶς ἔχει συνειθίσῃ μὲ τρία ἔργα ἕως τώρα, καὶ εἴμεθα πλέον βέβαιοι, ὅτι, ὁσάκις πηγαίνωμεν εἰς τὸ θέατρόν της, θὰ ἴδωμεν πρώτης τάξεως σκηρικὸν διάκοσμον.

Ἄλλὰ τὸ ἄξιον τῶν περισσοτέρων ἐπαίνων, εἶνε ἀναντιρρήτως ἡ ὑπόκρισις. Ἐπὶ τέλους καλὰς μεταφράσεις εἶχαμεν καὶ ἄλλου, καὶ μία ἀκριβῆς σκηνοθεσία, τὴν ὁποίαν καὶ τὸ Β. Θέατρον εἴμπορεῖ νὰ παρουσιάσῃ, δὲν ἐξοφλεῖ ὅλην τὴν καλλιτεχνικὴν ἀπόλαυσιν. Ἄλλ' ἡ ὑπόκρισις, ὅπως τὴν προήγαγεν ἡ «Νέα Σκηνὴ» μεθ' ὅλας ἀκόμη τὰς ἐλλείψεις της — καὶ εἶνε δυνατὸν νὰ μὴ παρουσιάσῃ ἐλλείψεις ἠθοποιοῖ χθεσινῶν μόνις; — ἀποτελεῖ κάτι πρωτοφανὲς διὰ τὴν Ἑλλάδα. Φαίνεται, ὅτι ἡ «Νέα Σκηνὴ», ἀντιθέτως πρὸς κάθε ἑλληνικὸν θέατρον, ἐπιδιώκει πρὸ παντὸς τὴν ἁρμονίαν καὶ τὴν τελειότητα τοῦ συνόλου, καὶ διὰ τοῦτο βλέπομεν πρόσωπα ὅπως δευτερεύοντα, ὑπηρετῶν παραδείγματος χάριν, νὰ τὰ ὑποδύονται οἱ ἄριστοι ἐκ τῶν καλλιτεχνῶν τοῦ θιάσου της. Οὕτως εἰς τὴν «Λοκαντιέρα», ἐκτὸς τοῦ Ροδάκη-Νικηφόρου, ὁ ὁποῖος ἔπαιξε τόσον καλά, ὁ κ. Ἄρ. Ζήνων ὑπεδύθη μὲ τόσην τελειότητα τὸν ὑπηρετὴν τοῦ Νερολίθου, ὥστε τὸν ρόλον του τὸν ἔκαμε πρωτεύοντα. Ἄλλ' ὁ κ. Ζήνων εἶνε πρωταγωνιστὴς, δηλαδὴ ἀνώτερος τοῦ ρόλου ποῦ τοῦ ἔδωσαν, — καὶ ἰδοὺ τὸ μυστήριον τῆς ἐπιτυχίας τοῦ συνόλου.

Καὶ ἡ ἐπιτυχία αὐτὴ μοῦ ἐφάνη τόσον μεγάλη, ὥστε θὰ ἐδίσταζα νὰ ὑποδείξω ἐλλείψεις, χωρὶς νὰ ὑπενθυμίσω πρῶτα τὴν στερεότυπον παρομοίωσιν μὲ τὰς κηλίδας τοῦ ἡλίου... Οὕτως, ἡ κ. Ἐλένη Πασαγιάννη, ἡ ὁποία τόσον ἀληθινὰ ἀναπαριστᾷ τὴν ζωὴν καὶ ἡ ὁποία ἐθανυμάσθη εἰς τὴν «Ἀλκυστιν» καὶ εἰς τὴν «Ἀγριόπασιαν», ὡς Λοκαντιέρα δὲν ἐπέδειξεν ἴσως ὅλην τὴν εὐστροφον χάριν, τὴν

ὁποίαν ἐσήκονεν ὁ ρόλος της. Ἀπεναντίας ἡ Δις Κυβέλη Ἀδριανοῦ ἐπέδειξε καὶ αὐτὸ τὸ προτέρημα εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, — διότι ἔχει τόσα πολλά! — ὥστε ἦλθαν στιγμαὶ ποῦ ἠρωτήσαμεν μήπως ἀντὶ τῆς θεατρῖνας δὲν θὰ ἔπαιζεν αὐτὴ καλλίτερα τὴν «Λοκαντιέρα». Ὁ κ. Μυράτ πάλιν, ἐπῆρε πολὺ τραγικὰ τὸν ρόλον τοῦ Νερολίθου, ἀλλ' ἔχει τὴν ἐλαφρυντικὴν περίπτωσιν, ὅτι μόλις τὴν παραμονὴν τῆς παραστάσεως ἀντικατέστησεν ἀσθενήσαντα τὸν κ. Καλογερίκον, ὁ ὁποῖος θὰ ἔπαιζεν ὠραιότερα. Τέλος ὁ κ. Χρυσομάλλης, ὁ ὁποῖος ἐξωντάνευσε κυριολεκτικῶς τὸν ἀθάνατον Ταλαπούπουλον καὶ περισσότερον ὅλων ἐθανυμάσθη ὡς κωμικὸς τύπος, ἔκαμε καὶ αὐτὸς μερικὰς ὑπερβολὰς... Ἄλλ' ὅχι δὲν θέλω νὰ ἐξακολουθήσω μὲ παρατηρήσεις. Τὸ ἔργον τῆς «Νέας Σκηνῆς» μόνον ἐπαίνων εἶνε ἄξιον. Ὁ πολὺ λεπτολόγος θὰ ἐκινδύνευεν ἐδῶ νὰ φανῆ ἄδικος. Καὶ ἔπειτα, σὰς βεβαιῶ, ὅτι αἰσθάνομαι ἐν εἶδος ἀγάπης πρὸς τοὺς μύστας της, πρὸς τοὺς καλοὺς καὶ ἀνεπτυγμένους αὐτοὺς νέους, οἱ ὁποῖοι ἐξηυγένισαν τὸν παλαιὸν τύπον τοῦ ἠθοποιοῦ, καὶ μοῦ παρέχουν σήμερον τὴν *μόνην* καλλιτεχνικὴν ἀπόλαυσιν, τὴν ὁποίαν εὐρίσκω εἰς τὰς Ἀθήνας... Καὶ μήπως εἶμαι ὁ μόνος; Τὸ ὁμολογοῦν ὅλοι, ὅσοι πηγαίνουν εἰς τὴν «Νέαν Σκηνὴν» ὅπως εἰς μίαν ὄασιν.

Εἶνε χαρακτηριστικόν, ὅτι ἀκόμη τὸ Βασιλικὸν Θέατρον δὲν ἔδωκεν ἔργον, διὰ τὸ ὁποῖον θὰ ἠμπορούσαμεν νὰ γράψωμεν ἐκτενῶς. Τὰ «Ταξείδια τοῦ Μπατάκια» καὶ τὰ παρόμοια, μὲ μεταφραστὰς τοὺς δικηγόρους τῆς Σύρου, δὲν εἶνε ἱκανὰ νὰ μᾶς ἐμπνεύσουν τίποτε. Ὅχι ὅτι καὶ αὐτὰ τὰ ἔργα δὲν ἔχουν κάπου τὴν θέσιν των, καὶ ὅτι δὲν θὰ ἦσαν ἀνεκτὰ καὶ προσοδοφόρα εἰς κανὲν ὑπαίθριον *λαϊκὸν* θέατρον ἀλλὰ νὰ παίζωνται εἰς ἴδρυμα, τὸ ὁποῖον ὀνομάζεται Βασιλικὸν καὶ ἔχει ἀξιώσεις Ἐθνικοῦ! Καὶ ἐφ' ὅσον ἐδίδοντο τὸ βράδυ, πρὸ κενῶν ὡσεπιτοπλεῖστον καθισμάτων, ἡ ζημία δὲν ἦτο τόσον μεγάλη. Ἄλλὰ τί λέγετε διὰ τὰς ἀπογευματινὰς, αἱ ὁποῖαι συνεκέντρωσαν εἰς ἀπόλαυσιν τοιούτων ἔργων τὴν παιδικὴν ἡλικίαν;! Ἀποροῦμεν, μὰ ἀποροῦμεν πάρα πολὺ, πῶς εἴμεθα οἱ πρῶτοι ποῦ διαμαρτυροῦμεθα.

Καὶ νὰ συλλογίζεται κανεὶς ὅτι εἰς τὴν ἐλευθεριάζουσαν Εὐρώπην, ὑπάρχουν εἰδικὰ θέατρα καὶ εἰδικὴ θεατρικὴ φιλολογία διὰ τὴν νεολαίαν!...

Ἐλπίζομεν εἰλικρινῶς, ὅτι ἡ κατάστασις

αὐτὴ δὲν θὰ ἐξακολουθήσῃ. Τώρα, ὅτε συνε-
πληρώθη διὰ νέων μελῶν ἡ Ἐπιτροπὴ τοῦ
Β. Θεάτρου, (καὶ τὰ ὀνόματα τῶν κκ Σ. Λάμ-
πρου καὶ Α. Προβελεγγίου, μετὰ τῶν ἄλλων,
εἶνε ὅπωςδήποτε μία ἐγγύησις), καὶ ὅτε ἐτέθη
ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Υ. τοῦ Βασιλόπαι-
δος Νικολάου, (εὐχάριστον ὅτι πρώτην φορὰν
μέλος τῆς Β. Οἰκογενείας λαμβάνει ἐνεργὸν
μέρος εἰς τὴν πνευματικὴν μας ζωὴν), δὲν
ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι θὰ καταβληθῇ ἰδιαίτερα
μέριμνα, ὥστε τὰ ἔργα, τὰ ὁποῖα θάναβιβα-
σθοῦν εἰς τὸ μέλλον, εἴτε πρωτότυπα εἴτε ξένα,
νά εἶνε τοιαύτης *φιλολογικῆς περιωπῆς*, ὥστε
ἡ ἀξιοπρέπεια τοῦ Θεάτρου, καὶ ἐν ἀποτυχίᾳ

ἀκόμη, νὰ διατηρῆται ἄθικτος.

Ἐπὶ τέλους οἱ διευθύνοντες τὸ Β. Θεάτρον
ἄς παραδειγματισθοῦν ἀπὸ τὴν ἐργασίαν τῆς
«Νέας Σκηνῆς». Ἄς ἴδουν τίνων συγγραφέων
παίζει τὰ ἔργα, καὶ ἄς παίξουν καὶ αὐτοὶ ὄχι
τὰ ἴδια, ἀλλὰ τῶν ἰδίων. Καὶ εἰς τὸ μέλλον
Δραματολόγιον τοῦ Β. Θεάτρου,— διότι περὶ
τοῦ παρόντος οὐδεὶς λόγος,— οἱ Εὐριπίδαι,
οἱ Ἴψεν, οἱ Γολδόναϊ, οἱ Τολστοί, οἱ Σαίξπηρ,
οἱ Μέτερλικ, οἱ Χάουπμαν, ἄς ἐξορίσουν
διὰ παντὸς τοὺς Μπισσών, τοὺς Ἐννερὺ, τοὺς
Ἔζιέ, καὶ δὲν ἤξεύρω ποίους ἄλλους Ἄλλὰ
πρὸς Θεοῦ, διὰ παντός!

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ